

Spisovatel č. 21

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Sára VYBÍRALOVÁ, *Memoáry Philippa de Commynes jako pramen k dějinám politického myšlení a diplomatické praxe.*

Diplomová práce

Univerzita Karlova, Filozofická fakulta

Ústav českých dějin, Praha 2011, 94 str. rkp.

Sára Vybíralová si zvolila za téma své diplomové práce pohled na poměrně výjimečný text pozdního středověku. Jde o paměti Philippa de Commynes (před 1447-1511), diplomata, jenž působil nejprve krátce ve službách burgundského vévody Karla Smělého a později především na dvoře jeho politického rivala francouzského krále Ludvíka XI. a jeho dvou nástupců Karla VIII. a Ludvíka XII. Commynes je pro pozdější historiky cenný především proto, že se rozhodl zaznamenat na stránkách svých *Memoárů* události nejvyšší politiky, jež sám zažil. Jak diplomantka na úvod práce přiznává, jedním z cílů její práce bylo „představit českému čtenáři tento fascinující text“ (s.11).

Protože se Philippe de Commynes, pán z Argentonu, pohyboval především za vlády Ludvíka XI. v bezprostřední blízkosti panovníka a byl dokonce mužem, který s králem spával v místnosti a těšil se tedy jeho naprosté důvěře, jsou jeho postřehy dobře informovaného muže velmi cenné. Commynes působil nejen přímo na dvoře francouzského krále, ale také působil jako jeho vyslanec v Itálii, nebo řídil jednání s Angličany. Z textu je navíc zřejmé, že Commynes jako autor postupoval se záměrem představit čtenáři nejen události samé a poskytnout mu i klíč k jejich výkladu. Proto byly jeho *Memoáry* ceněnou a vyhledávanou četbou již od počátku 16. století, tedy od doby, kdy ve dvacátých letech 16. století poprvé vyšly tiskem. Jak autorka připomíná, již brzy poté se textu paměti dostalo překladu do latiny a italštiny (s. 29).

Struktura celé práce je přehledná, diplomantka nejprve představuje osobnost autora a jeho osud, dále pak kontext vzniku *Memoárů*. Za stěžejní část práce pak lze považovat tři kapitoly, v nichž se soustřeďuje na text samotný a předkládá objasnění sepsání díla. Autorka se snaží postihnout motivaci Commyna, záměr stojící za jeho spisovatelským úsilím a také literární prostředky, kterými těchto svých záměrů dosahuje. Mnohé postřehy jako např. vazba *Memoárů* k textům středověkých knížecích zrcadel naznačují, že autorka dobře pochopila posun, kterým tato produkce v průběhu 15. století prošla. Lze jednoznačně souhlasit s jejím tvrzením, že zatímco tradiční texty knížecích ponaučení byly pevně svázány s morálními hodnotami a ideály středověké společnosti, Commynes se mnohem více soustředí na otázky praktické politiky a moudré vlády, přičemž neváhá schvalovat i mnohé morálně pochybné jednání (např. úplatky), pokud vede ke kýženému cíli. Také tento rozměr Commynových pamětí autorka zpracovala a okomentovala včetně uvedení řady konkrétních příkladů. Poslední část práce je věnována možností poznání rozvíjející se diplomatické praxe na konci 15. a počátku 16. století, jak je umožňuje rozsáhlý text Commynových *Memoárů*. Není náhoda, že toto dílo stojí ve středu každého historiografického pokusu zachytit fungování dobové diplomacie na evropských dvorech. Pasáž o diplomacii doplnila autorka mnohými konkrétními ukázkami z textu, na nichž demonstuje Commynovu představu o správném

fungování profesionální i tradiční diplomacie. Velmi zajímavou četbou jsou popisy a částečně též výklady o konkrétní podobě rituálů a ceremonií, které diplomatická jednání středověkých vládců provázela.

Zajímavostí je také Commynův pohled na krále Matyáše Korvína, jenž byl podle něj jedním z výjimečných panovníků 15. století. Autorka upozorňuje, že ve výběru právě tohoto krále mezi exemplární a zároveň exotické panovníky mohla hrát svou roli nedávná Korvínova smrt, ale také pověst moudrého vládce.

Memoáry Philippa de Commynes představují pramen, který je především ve Francii součástí historického kánonu. Diplomantka přehledně shrnula dosavadní bádání, jemuž v současnosti vévodí především dvě výrazné osobnosti francouzské medievistiky Joël Blanchard a Jean Dufournet. Oba historikové připravili kritickou edici zmíněného textu s poznámkami a také sepsali celou řadu prací a tak není divu, že jejich interpretace dominují současnému pohledu na dílo a osobnost Philippa de Commynes. Z diplomové práce je zřejmé, že se autorka snaží vytěžit obě pojetí a oscilovat mezi názory obou historiků. Místy je možná na škodu, že se spokojuje s příklonem k jednomu z názorů a netroufá si zajít ve své interpretaci ještě o něco dále.

Přesto je na místě zdůraznit, že se autorka dokázala vypořádat s náročnou četbou francouzského textu pozdního středověku, který není v češtině k dispozici. O jejím porozumění prameni svědčí nejen výklad, ale také četné překlady v textu a poznámkovém aparátu, kterými vhodně doplnila diplomovou práci. Zvládnutí rozsáhlého a nesnadného textu je hlavní předností posuzované práce. Diplomantka prokázala schopnost pracovat s autentickým středověkým pramenem, stejně jako orientaci v sekundární literatuře. Je poučena také literární vědou a proto jsou mnohé její postřehy týkající se autorské strategie Philippa de Commynes pro historika poučné. Text diplomové práce působí vyzrálé a její struktura a formální zpracování umožňují čtenáři nejen se seznámit s jedním z nejvýznamnějších textů politických pamětí pozdního středověku, ale také se spolu s autorkou zamyslet nad možnostmi využití *Memoárů* jako pramene pro politické myšlení podzimu středověku.

Ze všech výše zmíněných důvodů doporučuji diplomovou práci Sary Vybíralové k obhajobě se známkou výbornou.

V Ostravě 1. září 2011

Mgr. Václav Žůrek